

EDINOST

Glasi slovenskega političnega društva za Primorsko.

»V edinosti je moč«.

»EDINOST« izhaja 2krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gl., za polu leta 3 gl., za četrt leta 1 gl. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri oporavnitvi in v tiskarnah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Oporavnitva »via Zonta 5.«

Vai dopisi se pošiljajo Uredništvu »via Terrate« »Nuova Tipografia«; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Cesar na Kranjskem.

Ljubljana, 11. julija.

(Sprejem cesarja.) Ljubljana je vsa v najsijajnejšem lišpu; vsaka še tako majhna hiša je preprežena s zastavami, napisi in transparenti, po glavnih ulicah so standarte, slavoloki; tako lepo okrašenega mesta in takega nandušenja mej ljudstvom še nisem videl nikoli, akoprem sem bil uže na mnogih slavnostih in sprejemih najvišjih oseb. Ali menda tudi Ljubljana ni še nikoli toliko lepega pokazala, kakor ta pot. Kmaló po 3. uri popoldne je začelo ljudstvo vreti proti kolodvoru in začela so se razpostavljati tudi razna društva, ki so delala špalir od kolodvora pa do deželne hiše, sedanje cesarske rezidence. Pred vsem so bili Sokolovci s zastavo, potem nemški turnerji, katerim se je bralo na očeh, da so jezni, ker niso prvi povsod, kakor je bilo to navada od nekaj; za turnerji pevske zbor čitalniški in čitalničarji, za temi meščanske garde iz Novega mesta, Kranjskega in Kostanjice, druga narodna društva, vsa s svojimi zastavami, potem dijaki raznih šol in konečno vatrogasci skoraj iz vsega Kranjskega, v jako lepih opravih in svitlih čeljadah; za tem špalirjem pa je stalo na tisoče praznično oblečenega ljudstva. Nekoliko minut pred 5. uro popoldne je naznanil strel kanonov na gradu, da se bliža cesarski vlak. Točno ob 5. uri je došel pa tudi uže vlak na kolodvor, kder je čakal deželni zbor, mestni svet, škof, namestnik, generaliteta in skoraj vsi dostojanstveniki kranjski; stala je tam tudi častna kompanija s zastavo in godbo in pričakovalo je cesarja 36 belo napravljenih krasnih gospodičin ljubljanskih, katerim na čelu je

bila hči namestnika, mlada, prekrasna baronica Winklerjeva.

Ko cesar izstopi iz vagona, pozdravi ga najprej deželni glavar grof Thurn v nemškem jeziku, izrazovaje veliko veselje vse dežele zaradi visokega obiska in zatrjuje cesarju zvestobo kranjskega ljudstva.

Cesar je na ta nagovor odgovoril jako presrečno in je rekel h koncu, da je ves srečen, da bode nekoliko dni prebival mej Kranjci.

Potem je pozdravil mestni župan Grasselli cesarja najprej po slovensko blizo tako-le:

»Vaše c. kr. Veličanstvo!

Z nepopisno radostjo je Ljubljana pričakovala denšnjega dne, ki jej izpolni dolgo gojeno, vročo željo. Po mnogih letih zopet presvitlega nam cesarja in gospodarja prihod osrečuje verno udano glavno mesto verno udane dežele Kranjske! in je svoj govor končal po nemško tako-le:

»Radostno ganjeno čaka vedno zvesto prebivalstvo ljubljansko po mestnih ulicah, da bo z veseljem vriskom razodevalo svojo neomejeno udanost do preljubljenega deželnega Gospodarja. Prepokorno udani mestni odbor Vašemu Veličanstvu izreka prvi spoštljivi pozdrav mesta ljubljanskega z besedami, ki so v tem veličastnem trenutku vsem na jeziku: Bog blagoslovi Vaše Veličanstvo; Bog blagoslovi ta dan!»

Cesar se je tudi županu prav presrečno zahvalil in rekel, da z veseljem srcem prihaja v glavno mesto Kranjsko, v Ljubljano. — Cesar je potem nagovoril knezoškofa, kateri je jako slab in bolehav, in druge gospode, posebno poslance; ali najlepši prizor na kolodvoru je bil ta, ko je baronica Winklerjeva s kratkim nagovo-

rom podala cesarju prekrasen šopek. Prekrasna mlada baronica je očividno ganila z svojo otvornostjo in presrečnim nagovorom vladarja, kateri je bil vidno ganjen. Pregledal je potem še častno kompanijo in se odpeljal v mesto.

Pred cesarsko kočijo se je vozil mestni župan sam, potem cesar, na strani mu generalni adjutant in v mnogih kočijah za njim vse spremstvo in vsi kranjski dostojanstveniki. — Cesarska kočija se je vozila vedno prav počasi, a slišalo se je klicanje ljudstva kakor mogočen vihar, najprej od daleč, potem pa vedno bliže in bliže, in kolikor bolj se je cesar bližal prekrasno odičenemu mestu, toliko bolj je rastel ta vihar, toliko večji je bil entuzijazem.

Jaz trdim, da takega entuzijazma nisem še videl, in da ga tudi skoraj ni mogoče popisati, posebno pa je entuzijazem presegel vse nade, ko je cesarska kočija prišla blizo čitalnice na kongresni trg; gospoda, tega momenta popisati ni mogoče, to je treba videti. A tudi cesar sam je bil ganjen, in jaz, ki sem se ril naprej za vrstami ljudstva, zapazil sem na cesarjevih ustnih radost, in v njegovih očeh celo roso. — Ta velikanski sprejem je blagodušnega cesarja kar pretresel; videlo se je, da je iznenaden. — Ali zamolčati ne smem, da je tu in tam ljudstvo, kder je grofa Taaffeja spoznalo, tudi njemu klicalo živahni »Živio«, in da so nemškutarji tu in tam hoteli demonstrativno pokazati, da so še tukaj, toda vse zastonj. »Živio« je preglasil vsako drugo klicanje.

Ob 7. uri je bil dvorni obed, pri katerem je bil mej drugimi minister Taaffe, minister Falkenhayn, namestnik baron Winkler, deželni glavar,

mestni župan Grasselli, dr. Vošnjak itd. Cesar sam je mej obedom večkrat naglašal, kako ga veseli prekrasen sprejem v Ljubljani, da kaj takega ni pričakoval itd.

Precej po 8. uri zvečer se je začela bakljada, katere so se vdeležila vsa v Ljubljani nazoča društva z 4 godbami, »Sokol«, veterani, dolenjske mestne garde, vatrogasci itd., bilo je gotovo nad 2000 baklonoscev in dvakrat toliko ljudstva z baklado; a v zvezdi se je nabralo toliko ljudstva, da je bilo z veliko silo mogoče, napraviti potrebnega prostora za godbe, pevce in zastavonosce pred vrtom dež. hiše. Ko se je vse vredilo pred omenjenim vrtom, začela je gosti vojaška godba; a zdaj se je cesar z velikim spremstvom prikazal na vratih vrta in godba je na ukaz enega adjutanta nehala in vrtu se je približal skoro 200 mož močan zbran pevske zbor. — Vse je vtihnolo, ko začne zbor peti po gosp. Francu Vilharju nalašč v ta namen komponirano veličastno kantato. Tako petje, to pa uže: kaj takega ni slišati vsak dan; ljudstvo je bilo po tem petju kakor magnetizirano, in ko so pevci nehali, nastalo je kar frenetično upitje »Živio«, posebno ko so se odprele vrata vrta in je cesar sam stopil iz vrta pred pevce in najprej pohvalil pevce zaradi dobre izvršitve, potem skladatelja kantate, gosp. Franca Vilharja, sina ranega našega Miroslava, ter mu dal roko in rekel, da mu ta skladba dela vso čast in konečno tudi pevovodjo, g. Valento in tudi temu dal roko. — Tako odlikovan pač ni bil tako kmalo kak pevske zbor; zato pa smejo ljubljanski pevci zares ponosni biti, in čestitati moramo tudi g. Vilharju, kateri si je s to veličastno kantato zagoto-

Podlistek.

Rudin.

(Spisal J. Turgenjev, preložil M. Málóvrh.)

XII.

(Konec.)

Nastal je molk. Oba prijatelja sta sedela mirno drug nasproti drugemu.

Prvi izpregovoril Rudin.

»Da, brate, zdaj morem reči s Holcovem: »Do česa si me, moja mladost, privéla; vidiš, da naprej nobenega koraka ne morem storiti.«

»Mar nisem ničemu več sposoben, mar za me na svetu ni posla? Često sem samega sebe tako izpraševal, in, kolikor sem se tudi v svojih očeh hotel ponižati, priznati sem moral, da imam darove, ki jih nema vsak človek. Zakaj so ti darovi izgubljeni? In še nekaj: znaš li, ko sva bivala na meji, da sem se nenavadno mnogo nadejal in zašel na krivi pot. — Tedaj še nisem vedel, kaj želim, kaj hočem; vtopil sem se v besede in veroval v čuda; ali danes — danes je drugače, in zdaj smem glasno reči, kaj želim. Jaz se ne delam drugačnega, nego sem v resnici: jaz sem miren človek; a vedem se, kakor so okoliščine, za-se hočem malo, hlepim za bliskim ciljem, naj si prinaša še tako malo korist. — Ali ne! vse je zastoj! ne gre! Zakaj? Kaj mi zapleta noge in mi ne dá živeti in delati, kakor živim in delajo drugi. — To je zdaj jedina stvar, o kateri premišlujem. Jedva da se malo sprijaznim

sé svojim položajem, uže me zla osoda odmakne. — Začel sem se je bati, osode svoje — — — Zakaj vse to? Razjasni mi to uganko!»

»Uganko!« — ponovi Ležnev. — To je res! Ti si bil meni vedno prava uganka. — Celó v mladosti, ko si nam časih govoril, kadar ti je baš kaka dobra misel prišla na pamet, plamtelo ti je srce — a — — — kar naglo si drugič govoril.... ti me umeješ.... celo tedaj te nisem umel.... Sposobnosti je toliko v tebi, trud, da dosežeš svoj ideal, neumoren....

»Besede, prazne besede! Dela ni nič!« seže Rudin svojemu prijatelju v besedo.

»Dela nič? Kakega dela?«

»Kakega dela? Slepo ženo in celo obitelj sé svojim trudom hraniti in vzdrževati, kakor Prijaženec, ... to je delo!«

»Da; ali tudi dobra beseda je delo.«

Rudin pogleda na Ležneva in molče prikima. Ležnev je hotel nekaj reči — ali si samo z rōko čelo pogladil in molčal.

»Torej misliš na svoje posestvo iti?« vpraša naposled vendar Ležnev.

»Da, na kmete.«

»A je li ti ostalo kaj tvojega posestva?«

»Ostalo je nekaj malega. Dve duši i pol. Vsaj toliko imam, da morem trudno glavo nasloniti in umreti. Morda si v tem hipu misliš: »ni to ni drugega, nego fraza.« Res, fraza je mene uničila, jaz se je nisem mogel rešiti. Ali kar sem zdaj rekel, to ni fraza. Ni fraza, brate, poglej sive te lasi in te gube po obrazu; strgan rokav, ki ga vidiš, ni fraza. Ti si

me zmirom strogo sodil; bil si pak pravičen; ali čemu treba strogosti, ko je vse pri kraju, ni olja ni v lampi, a lampa sama je razbita — — — Smrt, prijatelj, pomiri vse.«

Ležnev skoči na noge.

»Rudin,« vsklikne on, »zakaj ti meni govoriš? S čim sem to od tebe zaslužil? Mar sem jaz takov človek, človek brez duše, da bi pri pogledu teh upalnih lic in teh gub po čelu mislil na — frazo? Bi li rad znal, kaj o tebi mislim? Dobro! Jaz mislim: evo sposobnega človeka, ki bi sé svojo sposobnostjo Bog zna kaj vse dosegel, kaj vse storil, samo da hoče! ... a ta stoji pred menoj gladen in brez kraja, kder bi se mogel spočiti ... «

»Smilujem se ti torej,« reče zamolklo Rudin.

»Ne, varaj se. Spoštovanje vzbujáš, ne pa milovanja. Kdo ti je bil na potu, da nisi vzdržal nekoliko let poleg tistega bogatega prijatelja na kmetih, ki bi ti gotovo zagotovil bodočnost, da si le hotel? Zakaj ti ni bilo moči na gimnaziji ostati, zakaj? Če si začel z ideali kako delo, zakaj si vedno tako končal, da si upropastil samega sebe in svojo korist, a nikdar nisi zagrabil z lakomno roko, kolikor ti je bilo mogoče doseči?«

»Gotovo sem se rodil pod sovražno mi zvezdo,« odgovori Rudin sé žalostnim posmehom. »Meni ni nikder obstanka.«

»To je resnica; no tebi ni zagadelj nikder obstanka, ker te grize neki črv, kakor si malo poprej rekel ... V tebi ni črva, niti duha brezpokojsstva; ogenj ljubezni do resnice gori v tebi, in očividno gori močnejše, nego v mnogih, ki sami sebe ne sma-

vil mej Slovenci slavno ime in položil temelj lepe prihodnosti kakor žetivni skladatelj.

Peli so za Slovenci tudi nemški filharmonikarji nemško kantato »O du mein Oesterreich«; toda vsak mora reči, da ni bilo primere mej temi pevci in mej slovenskimi, kateri so imeli mej soboj slavnoznane tenorista gosp. Medena in sploh same krepke glase. — Na nemško petje se je odmevalo zopet prav krepko »Živio« in sploh mora vsakdo priznati, da je Ljubljana ta pot pokazala pravi svoj skoz in skoz slovenski značaj.

Po dovršeni bakladi so se zbrali pevci, Sokoli in mnogi drugi poznani rodoljubi iz vseh krajev mile slovenske domovine v čitalnični restavraciji, kder je minol prekrasen večer mej petjem in srčnim veseljem.

Sprejem cesarja v Ljubljani nima primere; to čutimo posebno mi Tržičani, ki smo videli in čutili, kako je bilo vse to lansko leto v Trstu. Mi smo videli cesarjevo lice pri lanskem sprejemu v Trstu, a včeraj tukaj; pa kak razloček je to! Ljubljanci so prekosili v vsakem obziru tudi Štajerce, in mi moramo le čestitati belej Ljubljani in kranjskemu ljudstvu o tem, kar smo videli in slišali denes in kar je prekosilo vsako nado. Sklenem to svoje poročilo o 2. uri po polnoči; a ne morem si kaj, da vas ne bi opozoril na to, kar se je godilo v Ptuj, vsled česar so bili poparjeni tudi tukajšnji nemškutarji, o katerih pa kesneje še kaj.

Ljubljana, 12. julija.

Na vse jutro so uže vse ceste prenapolnjene z ljudstvom, vse štacune so zaprte, skratka, ljudstvo praznuje.

O 8. uri je bila sv. maša v stolni cerkvi, h kateri pa je moglo le le omenjeno število ljudi, to je, dostojanstveniki in pa drugi, kateri so imeli karte. V cerkvi je bil velik sijaj prekrasne, različne uniforme, še celó saksonskega generala sem videl, vsa druga gospoda paré. Cesarja je sprejel na portalu ves kapitel s škofom na čelu. potem je šel cesar za kapitolom pod baldakinom pred altar, kder je bil napravljen krasen prestol. Petje je bilo veličastno (cecilijansko). Försterjevo nalašč za ta dan komponirano mašo so pele prve pevske moči; naj omenimo le gospoda in gospo Grbčev, katera sta znana našemu občinstvu v Trstu.

Od cesarske rezidence pa do stolne cerkve so zopet delala društva špalir; vse ulice so bile polne ljudstva, ki je cesarju živahno allarmiralo in ga presrečno pozdravljalo.

Po maši je sprejemal deputacije, prvi je bil deželni zbor, potem plemstvo itd., najprijaznejša deputacija je bila hrvatska, ki je tukaj nastopila jako veličastno. Ljudstvo je kar gledalo magnate v bogatih opravih in krasno uniformiranim spremstvom.

Precej popoldne je minister Falkenhayn odprl s primernim govorom kmetijsko razstavo. — Razstava ni posebno obširna; toda dopadali so nam posebno krasna živina, lepe krave, voli, biki itd. Mej razstavljenim mašinam smo našli kaj zanimivega — V pokušalnici je minister Falkenhayn pohvalil slapenska vina. — Popoldne je tudi cesar obiskal razstavo, vse natanko pregledal i se prav zadovoljno o njej izrazil, posebno po vseči so mu bili krasni biki, pokusil je tudi slapenska vina, ter jih pohvalil. — Danes zvečer teater paré in razsvitljava, katera bo veličanska. — Ker je prekasno za denes, popišem vse to jutri.

13. julija.

V gledališču je bila včeraj zvečer velika eleganca, entuzijazem še več, petje krasno, prav tako alegorične podobe. Razsvitljava je bila tako lepa, obširna in okusna, da je za dosti prekosila lansko tržaško; ljudstva je privlelo na tisoče in tisoče; denes šteje Ljubljana gotovo toliko tujcev, kolikor ima prebivalcev; po ulicah se skoro ni mogoče ganiti; to vam je le suvanje; posebno lepo je razsvitljena zvezda, ki predstavlja goreč park, potem gledališče, čitalnica s prekrasnimi transparenti, veteransko društvo, frančiškanska cerkev, veliki trg in pa vsi mostovi čez Ljubljanco, ki dajejo prekrasen ponočni panoram. Cesar se je peljal s sultano po končanem gledališču po vseh glavnih ulicah in na obrazu čitala se mu je prava zadovoljnost; kak razloček mej Trstom in Ljubljano; vik in krik po mestu bil je uže tak, da da je človeku kar šumelo po glavi. »Hoče so nekateri napinjali zastoj, le »Živio« se je mogočno razlagal po mestu. Za cesarjem se je peljal tudi Taaffe in tudi njemu je delalo ljudstvo ovacije, kder ga je le spoznal.

Mene so kmetje večkrat popraševali, in ko sem jim ga pokazal, pozdravljali so ga prav živahno; on pa je vedno jako prijazno odzdravljaval. — Največ transparentov glasi se prav demonstrativno: »Storite mir mej svojimi ljudstvi!« — Včerajšnja razsvitljava bila je veličanska, kakor slišim, je ona v Gradcu ostala daleč za to. — Na ljudstvo, na cesarja in na vse spremstvo napravila je razsvitljava velikanski vtis.

Kaj pa bo še le jutri? Za ljudsko veselico delajo velikanske priprave; in umetni ognji bodo tudi taki, da se ne bodo imeli sramovati prav nič lanskib tržaških.

Gospoda Tržaška, sem pridite, da se učite patriotizma in da vidite, kako nepodno so neke tendence v Trstu.

Carniola.

Leto 1283.

Leto 1883.

II.

Hiša Habsburško-Avstrijska broji izvrstnih vladarjev na vsakem polju

človeške prosvete, ki so bili pravi očetje svojim različnim narodom. Rudolf IV. je ustanovil leta 1365 dunajsko vseučilišče ter začel zidati imenitno stolno cerkev sv. Štefana na Dunaju. Zaradi teh slavnih činov imenuje ga zgodovina »ustanovnikom«. Junaški in bojaželjni Leopold; Albrecht V., kladivo čeških Husitov; Friderik III. je leta 1461 ustanovil ljubljansko škofijo, ki zoper krivovero mej Slovenci ostane v vednem spominu. Pod vladarstvom Friderika Turci devetkrat prilomastijo v naše lepe slovenske dežele, požigajoč in ropajoč, ter na tisoče naših očetov pomoré ali pa v kruto sužnjost odpeljó; Maksimilijan I. jeden najbolj priljubljenih avstrijskih vladarjev, ki se je živo ohranil v spominu naroda. Ferdinand I., ki se je moral vojskovati proti divjemu Turku, ki je prvi pot prilomastil do Beča v l. 1529; Rudolf II. ljubitelj in velik prijatelj znanostim in umetnostim; Leopold I. pod kojega vlado so prihruli strahoviti Turci v l. 1683 pod vodstvom Kara Mustafe drugipot pred Beč, od kder jih je pregnal slovanski kralj junaki Sobieski; Jožef I. vladar pogumen in odličen, vsestransko izomikan, zatorej so ga vsi njegovi podložniki ljubili, pa tudi sovražniki spoštovali; Karol VI. stvoritelj pragmatične sankcije; Marija Terezija prerojena hči Karolu VI. ta modra vladarica je prva nekoliko pripomogla, da se je breme podložnikov nekoliko olajšalo, razširila in utrdila je državo. Spomin te velike in modre cesarice česti slehern domoljubni Avstrijec. Izomikani in prijazni vladar Jožef II., ki si je le prizadeval, kako bi povzdignol gmotno in duševno blagostanje svojih narodov; ljubil in cenil je svobodo. Robstvo kmetkega stanú, katero je bila uže njegova mati polajšala, odpravil je Jožef II. popolnem v svojih deželah. Povzdignol je meščanstvo, preustrojil sodništvo in pravdnštvo ter vpeljal splošen, bolj enakomerno porazdeljen zemljiški davek. Povzdignol je i kupčijo na Jadri. Glavna mu namera je bila uvesti po vseh avstrijskih deželah jednako ustavo in upravo, brez ozira na različne predprave in posebnosti posameznih kronovin. Ali narodi avstrijski niso bili še za to zreli. Jožef II. je bil pravi kmečki prijatelj; ta vladar je umel ceniti njega vrednost v državi, ki je še zdaj eminentno kmetijska. Franc I. poseben prijatelj slovenskemu jeziku. Pod vlado cesarja Franca II. se je v Avstriji mnogo izpreminolo. Začela se je evropska vojna, ali vojna z Napoleonom I. Vojna se

je širila po Evropi, a najbolje je zadelala našo ljubljeno Avstrijo. Skozi 23. let se je krvavo in ljuto mesarilo. Ko se je sklenol mir v Campoformiji l. 1797 morala je Avstrija Nizozemsko odstopiti Francoskej in se odpovedati Lombardiji, a zato pa je dobila Benetke z okolico, del Istrije in Dalmacijo. Leta 1795 se je Avstrija še povečala, zadobivši del Poljske. Ali prišel je na vrsto mir v Požunu l. 1806, ki je bil za našo državo jako nesrečen. Cesar Franc zgubi Beneško in Dalmacijo, Tirolsko in še drugih dežel; za vse to pa se je moral zadovaljevati pridobitve Solnograškega. Leta 1819, 14. oktobra je bil sklenen dunajski mir, Avstrijase je razkosala; Napoleon si je vzel kresijo Beljaško, Kranjsko, Gorisko, Istro, s Trstom, Hrvaško in jeden del Vojaške krajine do Save. Na Francoskem se je dal Napoleon venčati dednim francoskim cesarjem, i to je napotilo cesarja Franca, da je ustanovil cesarsko dostojanstvo avstrijsko, ter se postavil dednim cesarjem avstrijske države, kot Franc I. v l. 1804, 11. avgusta. Po pobitki Napoleona pri Lipskem si je Avstrija zopet pridobila skoraj zgubljena posestva. Cesar Franc I. avstrijski je izilirskih pokrajin, po francoskem vzgledu, ustanovil kraljevino Ilirsko. Ta cesar je v naši zgodovini nepozabljen, kajti on je otel našo občno domovino od vesoljne monarhije Napoleonove. Ferdinand I., imenovan »Dobrotljivi«, je vladal v Avstriji v časih jako burnih. Leta 1848 so se ljudstva uprla in tirjala večje svobode in novih pravio. Na Ogrskem se je vstaja zadušila s pomočjo Slovanov Rusov. Najhujši uporniki so bili na Dunaju, in miroljubivi Ferdinand se je moral zateči v Olomuc na Moravskem. In to je tako na njega vplivalo, da se je prostovoljno odpovedal cesarskemu prestolu. Po obstoječej postavi, kajti cesar Ferdinand ni zapustil otrok, moral bi mu biti nastopnik njegov brat, nadvojvoda Franc Karol. Ta pa ni hotel prevzeti cesarske krone, prepustil jo je svojemu prvorojencu Fran Jožefu, ki je bil dné 2. decembra l. 1848 z veliko svečanostjo proglašen za cesarja.

Te in še druge, videla sem vladati Avstriji; z lepim številom modrih vladarjev se ponaša prestolje, a najkrasnejši biser v vencu maziljenih je Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef I. Ko je blagi naš cesar nastopil cesarski prestol, unela se je vojna na Laškem, ki pa se je za Avstrijo srečno skončala. Leta 1859 je bila zopet vojna na Laškem, Viktor Emanuelu je pomagal Napoleon III., francoski cesar;

trajo za egoiste, a tebe imenujejo intriganta. Da, jaz prvi bi bil uže zdavnaj ta ogenj v sebi pogasil in se umiril; tebe pa ni žolč, nikdar ubil ni, in jaz sem preverjen, da bi začel kakor kakov mladenič novo delo...

»Ne brate, zdaj ne več,« odgovori Rudin. — »Izdal sem vse...«

»Izdal si vse? Drugi bi bil uže davno poginol. Ti veliš, da smrt vse pomiri, a misliš li, da življenje ne pomiruje? Kdor se je rodil, in nikomur nič odpuštil ni, sam ni vreden odpuščanja! Kdo pak sme reči, da mu ni treba odpuščanja? Stori si, kolikor si mogel, robotal si, dokler je bilo kaj moči... Česa še treba? Naša pota so šla narazen —«

»Brate, ti si drugačen človek, nego jaz,« reče Rudin in vzdahne globoko.

»Naša pota šla so narazen,« nadaljuje Ležnjev: — morebiti zato, ker imam kaj jesti, hladno kri in druge zgodne okolnosti, zato sem baje mogel mirno sedeti, prekrstiti roke in motriti svet; tebi je pa bilo treba iti na bojišče, zasukati rokave, truditi in boriti se. Naša pota so šla narazen — no glej, kako sva si blizu. Saj govoriva skoraj istim jezikom, prijatelj umeje prijatelja, odgajala sva se po enakih čuvstvih. — Vidiš, brate, malo nas je ostalo; nas dvojica sva poslednja Mohikanca. Mogla sva vsak po svojem potu hoditi, celó na pol sovražnika si biti, dokler je bila bodočnost najina; ali zdaj, ko se je vse predručilo, ko nova pokolenja mimo nas bité, zdaj treba, da stojiva trdno drug do drugega. Trčiva in zapojva po starej navadi: Gaudeamus igitur!»

Prijatelja trčita in zapojeta z raztrganima, krivima glasoma, pravima ruskima glasoma to staro dijaško pesen.

»Ti odhajaš zdaj na kmete; povzame Ležnjev. »Ne verujem, da dolgo ostaneš, in ne morem si misliti, kde in kdaj zvršiš... No vedi, naj se zgodi s toboj, kar koli hoče, eno zaslabo imaš vedno. To je moj dom... Čuješ li, stárček? Tudi ideja ima svoje invalide in preskrbišča zanje.«

Rudin vstane.

»Hvala ti, brate, hvala! Tega ti nikdar ne pozabim. Toliše ljubezni nisem vreden. Spačil sem svoj život in ideji nisem služil, kakor je treba bilo...« »Stoj!« seže mu Ležnjev v besedo. — »Človek je tak, kakoršnega je naredila natura; več od njega nikdar ne smeš zahtevati! Ti si imenoval večnega žida... Kdo zna, ni tebi li odsojeno, večno potovati; morda izvršuješ tako večo zadačo, ki je zdaj še sam ne slutiš: narodna modrost ne veli zamán, da vsi pod Bogom hodimo. Ti odhajaš,« nadaljuje Ležnjev, videč, da je Rudin klobuk vzel. — »Nečeš li tu prenočiti?«

»Idem! Z Bogom. Hvala ti... ali jaz slabo končam.«

»Prepušti to Bogu — — — Torej res pojdeš?«

»Da! Z Bogom. Ne umevaj me krivo.«

»Tudi ti ne umevaj mene krivo... in ne pozabi, kar sem ti rekel: Z Bogom!...«

Prijatelja se objameta in Rudin odide hitro.

Ležnjev je hodil še dolgo po sobi, ustavil se pred oknom in zamišljeno rekel poluglasno: »Siromak!« Potem sede in spiše pismo svojej ženi.

Zunaj pa je vstal vihar in zlokobno tulil, bolno in zlobno, odbijajoč v zvoneča okna. Začela se je dolga, jesenska noč. Blagor onemu, ki v takej noči sedi pod očetino streho, kdor ima toplo sobo — — — Gospod naj se smiluje vsacega, ki nema mesta, da bi položil trudno svojo glavo k pokoju.

Okolo poludneva, 26. junija l. 1843, ko je bil vstanek »narodnih socijalistov« uže podavljen, boril se je v ulici sv. Antonija še jeden linijski polk z vstaši na neke barikadi. Nekoliko strelav iz topa razrušilo je barikado, a branitelji so zapuščali barikado in začeli misliti na svoje spajenje. Kar naglo se prikaže na vrhu barikade, na višini preobrnene omnibusa visok človek, v starej surki, prepasan z rudečim pasom, s slamnikom na sivej glavi. V jedne roki drži rudečo zastavo — v drugej staro, zarjavelo sabljo in kriči nekaj z napetim, tenkim glasom. — Vencenski strelec pomeri nanj — in izproži... Visoki človek pade kakor meh z licem na zemljo, videlo se pa je, kakor da je pred kom poklekno! — — — kroglja ga je zadela baš v srce.

»Riens!« reče eden bežečih insurgéev drugemu, »on vient de tuer le Polonais.« — Ubili so Poljaka.

»Bigre!« odgovori drugi, in kolikor mogoče stahitela v svoje zavetje.

Ta »Polonais« je bil — Dimitrij Rudin.

po sklenenem miru v Turicah je Avstrija bila primorana odstopiti Lombardijo Napoleonu III. i ta Emanuelu v premeno. Leta 1864 se je unela vojna z Danci, katere se je udeležila i Avstrija. Prusi so zahtevali zase deželni Slezvik in Holštajn, vsled česar nastane vojna mej Prusijo in Avstrijo. Prusi pa niso bili sami, na jugu so prišli Avstrijo i Lahi; Italijane Avstrija slavno premaga pri Kustoci in na morju pod Tegetthofom pri Visu, ali Prusi so jo premagali v krvavem boju pri Kraljevem Gradci na Češkem. Da bi se dalje kri ne prelivala, sklene naš cesar mir z Lahi, pustivši jim kronovino Beneško, in pražkim mirom, dne 23. 1. 1866 loči se od nemške zveze, ter odstopi Prusiji deželni Slezvik in Holštajn.

Pod vladanjem nam milega i priljubljenega cesarja Franc Jožefa I. je Avstrija zadobila drugačno, novo podobo: ona se je povsem prelevila.

Radovoljno se je odpovedal naš dobri in milostljivi cesar svojim pravicam; le da bi mnogojeznična Avstrije ljudstva srečna in zadovoljna bila. Dne 20. oktobra l. 1860 je izdal takozvano *oktobrsko diplomu*, ki proglašala, da se otore delajo in izdajajo zakoni le z devoljenjem državnega zbora in deželnih zborov. Ogerska je dobila svojo vladu, t. j. lastno ministerstvo in svoj državni zbor v Budimpešti. Državne osnovne postave od 21. decembra l. 1867 preustrojile so Avstrijo v najslobodnejšo državo. Ljudska šola, najvažnejša podloga vsakej državi, prerodila se je z šolsko postavo l. 1869. Tudi na umetnost in znanstva se je oziral naš cesar. V Kološvaru, Zagrebu in Črnicah so se ustanovila nova vseučilišča. Kmet je svoboden. Kmetijstvo se vedno bolj povzdiga; kupčija si je odprla nova pota; obrt se pospešuje, z napravo obrtnijskih učilnic in drugih zavodov, po železnicah, cestah, rekah, kanalih itd. Kamor se ozremo, vidimo, da je napredek. Naj bi tedaj mnogojeznični narodi naše staroslavne Avstrije delali na to, da postane naše carstvo veliko in mogočno ter nepremagljivo, bodi si kateremu koli sovražniku notranjemu ali zunanjemu. In slehern, kolikor mu možno, naj pripomore našej skupnej domovini v moč in slavo, slehern se spominjajoč krasnega gesla našega svitlega cesarja:

»Viribus Unitis«.

Politični pregled.

Notranje dežele.

10. t. m. je prišel cesar v Maribor. Na kolodvoru ga je pozdravil pokneženi škof, potem je cesar govoril z okrajnim načelnikom baronom Hein in nagovoril več gospa. Potem je bil sijajen vhod v mesto. V svojem stanovanju je cesar sprejel duhovništvo, častnike, gosposke, okrajna zastopstva in okoli 300 županov. Zvečer je bilo mesto krasno razsvetljeno. Pri odkritju *Tegetthofovega* spomenika je bil cesar pričujoč in z njim njegovo spremstvo ter več mornaričnih častnikov pod vodstvom kontre-admirala barona *Sternek* in kapitana linejnega broda viteza *Henriquez*.

V Radgoni se je po cesarjevem dohodu odprlo novo poslopje za ljudske šole. Cesar je tukaj obiskal tudi razstavo društva za plemenitenje konj ter podaril petdeset cekinov za eno darilo.

Na poti iz Maribora skoz slovensko Štajersko je prebivalstvo cesarja kaj slovesno in navdušeno sprejemalo; na vseh postajah, ki so bile prelepo okrašene, donelo je iz tisočero grl: Živio, povsod so bila zbrana okrajna zastopstva,

županstva, duhovništvo, učiteljstvo, šolka mladina veteranska, društva in ognjegasci, da so se cesarju poklonili. Polno je bilo slavolokov, na hišah so vihrali prapori v cesarskih in deželnih barvah z lepimi napisi. V Sauerbrun je došel cesar ob 7¹/₂ uri zvečer ter bil navdušeno sprejet. — 11. t. m. zjutraj je ogledal tamošnje toplice ter pohvalil njihovo vredbo; potem se odpeljal v S. Jurij na železnično postajo. Kmetje, ki so povsod napravili krasne slavoloke z slovenskimi napisi, pozdravljali so cesarja povsod z navdušenimi živio-klici. V Celji so ga sprejeli škof Štepišnik, uradniki, duhovščina in drugi dostojanstveniki spodnje štajerske dežele. V Trebovljah ga je pozdravil kranjske dežele načelnik, g. baron *Winkler* in poslovil se od njega štajerski deželni glavar, vitez *Kaiserfeld*. — Kako je bil cesar na Kranjskem sprejet, to poročamo v posebnem članku.

Pristaviti moramo, da so na spodnjem Štajerskem cesarja skoraj povsod pozdravljali v slovenskem jeziku in cesar je tudi slovenski odgovarjal. V Ptuiju so mu učitelji izročili slovensko addresso, načelnika okrajnega zastopstva je cesar vprašal o razmerah okraja, glavarja pa o narodnosti prebivalcev in ta mu je odgovoril: razen mesta izključljivo slovenski. Nekateri nemški liberalci so razobesili nemške zastave, vsled česar je deželni namestnik opomnil ptujskemu županu: »Dafür haben sie von mir keinen Dank.«

Cesar je pomilostil v Inomestu k smrti obsojenega Oberdankovega voznika *Sabbadinija* ter prepustil najvišjemu sodišču, naj ono kazni določi.

Državno sodišče je zavrglo pritožbo državnega poslanca *Schönererja* zastran grešitve zoper pisemsko tajnost.

Tirolski deželni zbor je izvršil svoja opravila ter se 11. t. m. zaprl.

Vnanje dežele.

V francoskem državnem zboru je minister zunanjih zadev vsled neke interpelacije izrekel, da je v Tonkinu zadosti vojakov; ako bi se pa pripetile nepričakovane težave, skliče se državni zbor. Civilni komisar *Harmand* vodi dogovore. S Kitajci so razmere dobre in upati je, da bodo dogovori zastran mej uspešni. — Iz Tonkina so došla uradna poročila, da so sovražnike vse pri Hanvi težko ranjene Francoze barbarski pomorili ter umirajoče po ulicah ulačili. Hanoiski guvernér je ukazal necega anamitskega generala ustreliti.

Mej Francozi in Angleži so nastala nasprotja na otoku Madagaskar. Poroča se nam, da je francoski poveljnik ukazal angleškemu konzulu, da mora Tamatave zapustiti, ta pa tega ukaza ni hotel slušati, ter je potem naglo umrl.

V angleške poslanske zbornice je vlada izrekla, da so skušnje v letih 1832 in 1833 dokazale, da kvarentena zoper kolero nič ne pomaga, da tedaj vlada ne misli zaukazati kvarentene; temu nasproti pa se bodo sumljive ladje razkuževale. Parniki iz Indije, ki so prišli skoz sueški kanal in se niso mudili v okuženih krajih, niso sumljivi, in tako tudi ne ladje iz Aleksandrije, kder je le eden zbolel za kolero, zaradi dolge vožnje, ako se na ladijah ni prikazala bolezen. Vladi ni dobila nobenega poročila, da je na Kitajskem kolera. — Vladi je zbornici tudi naznanila pogodbo zaradi družega sueškega prokopa ter izrekla, da potrebne novce, 8 milijonov šterlin, dobi s zajmom.

Iz Madrida se poroča, da je španska vlada dogovorno z štirimi

družimi vladami opomnila angleško vlado na nevarnost za občno zdravje, ki preti iz tega, da angleška vlada ni zaukazala kvarentene v angleških lukah; misli se, da bodo druge vlade primorane, za angleške ladje ukazati kvarenteno, ako bo angleška vlada tako nemarno postopala.

Dopisi.

V Rojano, 12. julija.

(Raznosterost.) Naši župnjani skrbé, da bode nedeljski obhod, kolikor možno, sijajen. V to svrhu čedijo i snažijo pota, prostor pri cerkvi, belijo in malajo stanovanja, stoječa ob glavni cesti, i kapelice sv. Petra pri mostu se je, kakor druga leta, i letos usmilila darežljiva roka, uravnala je, da se pripravi i dostojno nalipa za dan slovesnosti. Pri tej kapelici se čita prvo sv. evangelje. Vse to se pa dela na račun privatnih oseb. Radi bi videli, da i slavni magistrat v naše zdravje kaj pripomore. Osebito pa, kar se tiče snage nekaterih klanecv. N. pr. klanec vodeč do šole, župnijske hiše in Drejetove pisarnice, ta kos je še izborno čedno vzdržavan, ali njega nadaljevalni kolovoz preko griča do takozvane ruže hiše in na dalje, je tako ostuden in poln nesnage, da se Bogu smili. Slehern posestnik in vsak najemnik gospodskih kampanj i drugi stanovniki, bivajoči ob tem klanecu, gotovo mislijo biti obdarovani posebnimi privilegijami, kajti vso nesnago, bodisi kuhinjskih smeti, ali poljskega plevla, kamenje itd., vozijo i mečejo na ulico, kder gnjuje in pouzroča smrad — kar vse škoduje človeškemu zdravju. Človek si misli, da se nahaja kde na Turškem, in pa ne v Trstu, kder se toliko na leto izda za snago ulic in potov. Vsak poprejšnjih županov je več držal na snago cest, potov itd., nego Dreja, pravijo naši kmetje. No, i Dreja ni vsemu kriv! Res, nekoliko močnatosti bi uže od njega potrebovali, da vsaj neposlušnim na uho zatrobi — do zdaj in ne višje! — drugače vas ponesem magistratu na nos. Par kazni ne bi škodilo. Prebivalci na Škorkljanskem griču tik cerkve potrebujejo vsaj jedne svetilnice, če tudi na petroleje, nič ne dè! — samo, da sveti. Magistrata po svetilbi prašati, to je stvar težavna in opolzla, bojimo se, da se nam ne prigodi, kakor Ščedenjem; kajti on je sovražnik luči in svetlobe.

Prebivalci ulice Relvedere pod »scarpo« zahtevajo, da se v okom pride smradu, ki se vzdiguje iz nepokritega kanaliča ob cesti.

Mislimo, če to opazi zdravstvena komisija, gotovo odstrani to — ker »kolera« je huda reč.

To je treba naznaniti kompetentnej strani.

Zidana pregraja okoli koledvora, ob novo odprte cesti k Šent Jarneju bo skoro dokončana. Lepo in trdno delo iz domačega brusilnika imponira. To je bilo potreba izvršiti, ali pa cesto zapreti — kajti tri nesreče so se bile pripetile, ko se zida ni bilo.

Magistrat naj poskrbi plinovih lučij, ker cesta je temna in po tej se vozi in vozari, kakor bi tako delo bilo v najemu.

Preje so svetile in razsvitavale pot petrolinate štacijske svetilnice ob lesenem plotu. Novi zid je visok, svetilnice nizke, za tem »consequentia rerum« je, da cesta ostaje temna. Jurja dobimo nazaj. Menda pri Sv. Ivanu ne hodo za njim točili solza. Mož si umeje pomagati. No, ker je uže določeno da pride, mi mu mirnim potom svetujemo, naj se otore peča le z šolo in drugo pusti v miru. Učitelju po poklicu je le šola glavni cilj! Če tak za drugim cilja, ni učitelj, pač pa bore mešetar. Kdo pa bi krasno slovo učitelj zamenil z slovom mešetar? Nobeden izmed izvoljenih, ali poklicanih. Jure. Ciljajmo za šolo! — potem bo mir besedi. Dreja in Jure sta si v laseh. Dreja je zasačil Jureta, Jure pa njega pri nekej — in ogenj je vstal v biši. Da ta ogenj čez streho ne udari, ker ljubimo mir, svetujemo, kakor je v jamo padli Režijan svojemu tovarišu (?) medvedu: Vsak v svojem kotu — pa mirna Bosna!

V Proseku, 10. julija.

Resnično je, kakor smo čitali v 54. številu »Edinosti«, v članku o tabornu, o županah, da Prosek je v tržaški okolici vas, katera se sme res najbolj narodna imenovati.

Pomisliti treba pa, kdo je Prosek na to pot pripravil? Čast. gosp. Nabergoj je tisti, ki je uže pred 20 leti začel mej ljudstvom naroden čut buditi; čast. gosp. Nabergoj pri vsakej priložnosti, naj si bode mej možmi, ali mladeniči, vedno budi naroden čut.

Ozrmo se le v minola leta, ko je omenjeni gospod gostilno imel. On je vedno naše mladeniče svaril, naj se ne udajo pijanosti, svetoval jim je vedno, da je boljše, ako si toliko prihranijo, da si morejo naročiti na kak časopis, in ako se ne more en sam naročiti, naj se združita dva ali trije, ker takrat »Bral-

nega društva« še n bilo v Proseku, in ne dvomite, da svarjenje čast. gosp. Nabergoja ni imelo dobrega uspeha, reči moramo, da je bil uspeh prav dober.

To se mora priznavati, da so izvrstno postopali pri zadnjih volitvah v državni zbor; ker so se volitve vršile v Trstu, združilo se jih je precej, in ves dan so delali, do zadnjega časa pozno v noč so čakali, dokler se je proglasilo, da je izvoljen z veliko večino glasov čast. gosp. J. Nabergoj, bili so od radosti vsi ganjeni, in prej so to vest v Prosek prinesli, nego je prišel telegram.

In ni zadosti, da čast. gosp. Nabergoj mej našim ljudstvom budi naroden čut, on se vedno trudi tudi za napredek in blagostanje kmetijstva, on vedno naše kmete podučuje, kako se ima to ali drugo delati in ravnati, ker on, kar zadeva kmetijski stan, sam izkuša vsako stvar, kako treba ravnati, da se doseže boljše kmetijsko stanje.

Zatorej moramo reči, da je Prosek naj srečnejša vas v tržaški okolici, ker imamo vedno priložnost, občevati s tem gospodom, in želimo, da nam ga Bog živi še veliko let.

Domače in razne vesti.

Tržaške novosti (Mestni zbor).

Naši »patres patriae« so zborovali i v sredo zvečer. Mej drugim, g. poslanec Nabergoj utemeljuje svojo predlogo o pomanjkanju vode v Križu v smislu, da se magistratovo poročilo, prečitano v poslednji seji, izroči komisiji za javna dela, da jo ta natančno preštudira i potem o njej poroča mestnej delegaciji. Gg. poslanca Lunardelli in Vierthaler podpirata Nabergoja s tehtnimi dokazi. Tudi g. posl. Vidaković podpre to prepotrebno predlogo, dokazivajoč, da je mestna delegacija pooblaščen, če je potreba nujna, hitro pomoči in o drugem pa poroča mestnemu svetu. Ta predloga se sprejme po nasvetu g. Vidakovića. Posestniki na Vrdelji prosijo za pokritje Fondovega potočila, ki bi utegnel občnemu zdravju nezdav postati. Nabergoj, Vidaković in drugi pripoznavajo potrebo, da se i to delo završi v korist zdravja in osebne varnosti.

V tržaškem Lazaretu je zdaj v kvarenteni 1044 osov in vsi so zdrave.

Nesreče. Andreja Vescovo, načelnik fakinom v mestnej plinarnici, prišel je po nesreči mej dva voza premogom naloženima, in pri tem se je nevarno poškodoval, vsled česar ga so odpeljali v bolnišnico. — Težak Jožef Banič je v noveji luki padel raz mostiča mej ladijo in brežni zid, ter se pri tem nekoliko poškodoval na levo nogo. Moral je v bolnišnico. — Pečnikar Valentin, 27leten, Ljubljancan, pek, in pa Dragotin Gruden, tudi pek, bila sta se zmenila, prav za »gvišno« iti v Ljubljano dne 11. t. m. Ker sta se naša fanta menda zblala priti v dotiko z razbojniki trnovskega gozda (1?), reče Gruden tovarišu: Na vsako »vižo« brez »revolverja« ne pojdeva. Opredeji prijatelja, ki mu ga posodi, vesel, da nikdar tako — hiti k prijatelju Pečnikarju. Kakor ni ladija za Čiča, tako i ni »revolverja« za Grudna! Hoteč prijatelju pokazati svojo ročnost s takovim orožjem, nabije ga in tako nerodno se pri tem opravi vade, da se »revolver« sproži in krogla zadene tovariša, da se je bati za njega življenje. Grudna so odpeljali v zapor. Preiskovalna komisija je ogledala ranjenca, in rano za jako nevarno spoznala. — Štiri letni Tonček Košuta se je prav pridno kratkočasil igrajoč na takozvane »Rotunde« pod Boschettom; v tem prileti neka kočija i fantiča povoz. Tonček je bil k sreči le malo poškovan na nogi. Pridne matere ne puščajo svoje dece iz oči, osebito i ne na ulice, kder jim preti nevarnost od stotero strani.

Neprosto voljno kopanje. Vtorek v jutro je padel v morje raz malega mola po lastnej krivdi devetletni Janezek Z.; utonil bi bil, da ni priskočil v pomoč mornar Juraj Deamadi, ki je fantiča iz nevarnosti rešil.

Suroveš. Alojzij D., vratar v nekeji hiši v ulici Sanitá, ta posebež, pravi Pipelet ljubosumnosti, je vtorek proti večeru tako pretepel lastno polovico, da je na polu mrtva obležala. Potolčeno žensko dobri ljudje preneso v bolnišnico, a straže odvedo vročkrvnega moža v zapor.

Tatvine. Nek neznanec, dobro vedoč po kakem ceni se zdaj žveplo prodaja, namenil se je bil uže polno vrečo ga odnesti raz morske obali Pescatori. Kapetan ladje »Buoni amici«, spoznavši namen tega ptička, jame napit upiti, na kar ta, ne bodi len, spusti se v tolik beg, da se je pot za njim kadila; pozabivši celó na voziček, in se je skazalo, da je i ta ukraden. Lastnik onemu vozičku naj se požuri na policijo, kder se mu izroči. Lojze S. doma iz bližnjih Mil, ko vidi, kako zdaj vse skrbri za snago in čistost, namenil se je bil i on vtorek ponoči čistiti žepe nekemu rokodelcu, ki je pijan ležal na tlaku. To njegovo snaženje pa mestnej straži ni bilo po volji, ker nasprotva nekim paragrafom, za koje Lojze ni vedel. Straže počedijo Lojzeta v ulico Tigor. — Dvajsetletna Marijeta F. je svojej gospodnji v ulici Vienna pobrala več kosov prte-

nine v vrednosti 25 gld. in zginola. Ta ptica pa se je kmalu ujela z očmi neke straže — katere obstane tatvino. Zdaj se raduje v ptičnici v ulici Tigor.

Krila natakar. Srečko J. v službi v neke pivarni v ulici Cavana, prisvojil si je 19 gld. in odnesel pete. Policija ga išče.

Nazvest učenec. Pek Matiček C. iz Kanalskega okraja, proda gospodarju kruha v vrednosti 10 gld., skupljeni denar sebi pridržal in zginel. Mnogo časa se ni veselil v prostosti, kajti v sredo v jutro blizu cerkve sv. Antona novega pride mladi grabež v naročju angelju varhu v podobi mestnega stražnika. Od gospodarjevega denarja zapravil je vse do poslednjega beliča.

Požar. Iz Srečine pri Kopru nam poročajo, da je tam gospodarju Jurju Calo v noči na 12. julija pogorel hlev, v katerem se je nahajalo 24 krav; krave so po velikem trudu rešili. Ogenj je prvi opazil 31letni Ivan Pobega, finančni stražnik. Ta je hotel puškinim kopitom vlomiti hlevne duri, ali pri tem se mu pripeti nesreča, puška se sproži in krogla zadene stražnika v stegno. Prenesli so ga v tržaško vojaško bolnišnico. Tudi gospodarjevemu sinu se je prigodila nesreča; pri gašenju je nanj padel ogorek, ki mu je roko hudo poškodoval.

Uredništvo „Naše Sloge“ ima 17. t. m. ugovor zoper konfiskacijo „Naše Sloge“ št. 12.

Policjsko. Jožefa G. Laha so straže ustavile in odpeljale tja v Tigor, kder bo gledal solnce izza premreženih oken, ker je namerjaval prisvojiti si kozo, do koje pravice ni imel. Čuden zoofil ta Jože!

Izpred sodišča. Obsojen je bil dne 10. julija v 20 mesečno trdo ječo in po prestane kazni policijskemu nadzoru trgovski agent, Lenarski, ki je dalje časa služboval v prodajalnici knjig „Chlopris in Zanchi“ v ulici sv. Antona. Ta Lenarski je s svetom pripomogel nekaterim zmikalcem, da so v noči 8. ap. t. l. omenjeno knjigarno oropali in odnesli blaga v vrednosti 127 gld. Zanesljiv agent to? — Ivan Mihalič in France Zafret, kmata Sežanskega okraja, zatožena sta bila javnega posilstva; oba možaka sta po Torkvemadovo počenjala z nekim Luka Karis-om; France Zafret je zahteval od Karisa, naj mu plača gld. 1.28, kateri dolg je sicer dolžan njega sestri, a on ima pravico ga iztirjati; Mihalič pa je trdil, da mu mora plačati domačega zujca, ki mu ga je ukradl. Karis pa ni hotel o tem ničesar slišati. Nek dan zatoženca ujameta v Gorenjem Karisa, odvedeta ga v hišo Mihaličeve, tu mu zvežeta roki na hrbet in z drugo vrvo ga privežeta za nek tram in v tem položju ga pustita cele polu ure. Sodišče ju krivim spozna javnega posilstva, in krađenja osobne svobode, ter Zafreta obsodi v 4 mesečno in Mihaliča v dvomesečno teško ječo. — Matika Tomaž iz Kastve, obsojen je v 14 mesečno poostreno ječo; ker se je pri razsajanju, dne 17. junija v mestnej sirotišnici zoperstavljal straži in jo vgrizol v desno roko, ko ga je hotela odpeljati v zapor.

Za goriškega vrhovnega škofa, tako se za gotovo poroča, imenovan je uže sedanji poreški škof, dr. Alojzij Matija Zorn.

Iz Kopra nam poroča naš prijatelj, da so lahondiči drzovito razjarjeni na slovenske učitelje pripravnike, osobito po končanih volitvah. Oni niso varni niti življenja. V četrtek so jih tamošnji gimnazijalci v svoji s faktili, na dveh krajih napali. Kar očitno jih napadajo! Ti otroci so kar besni nanje. Ni jim menda dosti mari, če jih napadajo z revolveri ali noži. Tako je torej ta stvar. Slovenci naj bi ne bili varni niti svojega življenja? Kedo je kriv? Kacega mišljenja je večina tukajšnjih gimnazijalcev? — Bog pomagaj! in gorje Avstriji, da bi imela samo take podanike. Nekaj so jih uže spodili, a bodo jih morali še, kajti stvar se preiskuje. Slovencem pa zakličemo: naj se nikar ne spuščajo z njimi v poboje, bodite pametni, saj je konec leta blizu. — Slavnemu deželnemu šolskemu svetu pa: li ne misli dobiti za pripravnike boljega mesta? Mislili, da bodo hodili pripravniki z orožjem v šolo, in če nase, skoraj bi rekel, glavo v torbi? Menda, da tako daleč še nismo prišli! Res škoda, da puščajo toliko lepih novcev na leto tamo! O tem Vam bočem več pisati, ko pripravniki uže otidejo, da bi ne imel kak pripravnik sitnosti radi tega.

Častno meščanstvo. V zadnji seji ljubljanskega mestnega sveta so bili na nujni predlog županovega namestnika g. Fortuna za častne meščane imenovani: ministerski načelnik grofa Taaffe, minister poljedelstva, grof Falkenhayn in deželni načelnik, baron Winkler zaradi njihovih veličnih zaslug za državo in kranjsko deželo.

Častno meščanstvo. Občinski zastop krškega mesta je v posebnosti seji po soglasnem sklepu imenoval grofa Taaffeja častnim meščanom, ker se prizadeva za mir, spravo in porazumevanje mej narodov, ker je njegovo mišljenje in ravnanje pravo staro-avstrijsko.

Vabilo k ljudski slavnosti, katero priredi logaški okraj o priliki dohoda Nj. Veličanstva na Notranjsko dne 15. julija v Logateci v spomin 600letne zveze Kranjske z dinastijo Habsburško. Spored: 1. Dne 14. julija razsvetljava in sprejod s plamenicami iz Dol. Logatec do okr. glavvarstva v Gor. Logatec, katerega spremlja vojaška godba. 2. Dne 15. julija: Budnica. 3. Slovesni poklon dostojanstvenikov, županov itd. Nj. Veličanstvu na kolodvoru logaškem ob 7. uri zjutraj. 4. Slovesna sv. maša pri sv. Nikolaji v Dolenjem Logateci z asistenco, mešani pevski zbor z vojaškim orkestrom. 5. Skupni obed, pri katerem svira vojaška godba. 6. Poklon Nj. Veličanstvu o Njega odnosu iz Logateca o pol tretje uri popoldne. — Ljudska veselica se vrši pod milim nebom; pričetek o pol četrtje uri popoldne. 1. Haydn: „Cesarska“, poje zbor. 2. Pozdrav. 3. Davorin Jenko: „Napreje“, poje zbor. 4. Slavnostni govor. 5. A. Hajdrih: „Jadransko morje“, poje zbor. 6. J. Zajec: „U boja“, poje zbor. 7. Ples in prosta zabava. 8. Zvečer umeteljni ognji, kresli itd. Mej posameznimi točkami in pri plesu svira slavno znana godba polka Nj. Viskosti nadvojvode Leopolda št. 53. K obilnej udeležbi vabi najljubšeje Slavnostni odbor.

Grof Taaffe v Gradcu. Znano je, da ustavoverci grofa Taaffe-ja iz vse duše sovražijo, da ni bilo še ministra, ki bi imel bil tako mrzkih sovražnikov, kakor jih ima on; zato pa mu tudi polena pod nogo mečejo, koder le morejo, ter jih toliko bolj peče, ker se Taaffe nikoli ne spotakne, sami pa mnogokrat na lastnimi krepelji. Zdaj so ga hoteli ponižati in preplašiti v Gradcu, ter so po svojih umazanih organih v svet zatrobili, da se Nemcev v Gradci boji, ter da se mu je zato postavila pred stanovanje straža, katera se mu po službinem pravilniku mora postaviti; grof Taaffe pa jo je sam odpovedal. A to ne bi še bilo kaj posebnega. Posebno pa je to, da je grof Taaffe ustavoverce sam osmešil, ter enega najboljših zagrizlih ustavovercev strašno oplasil. To dokazuje ta-le resnični dogodek: Grof Taaffe je vedno peš po mestu hodil, odčen z vsemi redi. Na taceu sprejodu zagleda zelo zagrizlega ustavoverca, državnega poslanca Heilsberga, ki je pri šolske debati prišel z naučnim ministrom v znani boj i napravil velik škandal. Grof Taaffe ga je pozdravil kakor starega znanca iz državnega zbora prav srčno, vzel ga pod pazduho ter se dve uri z njim po najbolj obljubljenih mestnih ulicah sprehajal. Ustavoverca Heilsberga je zona tresla v tej nepovolnej družbi, toliko bolj, ker so ga njegovi tovariši strme gledali ter se čudili, da se tako prijateljsko druži z grofom Taaffejem. Dr. Heilsberg je bil ves bled ter si pot s čela brisal, kar je grof Taaffe prav dobro opazil, zato pa se ga je toliko tesneje oklenol in toliko živeje z njim govoril, in to mu je delalo posebno veselost. Dr. Heilsberg pa se dolgo ni mogel strahu iznebiti in mnogo se je trudil, da je svoje pajdase prepričal, da je še vedno stari neizpravljeni Taaffejev nasprotnik. — Ustavoverci so tedaj pali sami v jamo, katero so kopal grofu Taaffeju, in pri tem so se še umazali in nos razbili.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Dobiček-Mamon.

Srednji stan si ni znal obdržati prvenstva, ki si ga je pridobil s pomočjo mučeništva in mnogobrojnih žrtv vsakojake vrste. On je dal povod onemu velikanskemu narodov gibanju za zlato svobodo, ki je za večne čase na tla potrla despotizma zarjavajo stebrovje, ki je toliko stoletij duševno i gmotno nad množico „miserne plebs“ gospodovalo. Posamezniki srednjega stanu, dosepeši na vrhunec visokega socialnega posloja, ko so postali veliki trgovci, bankirji, podvzetniki, tovarnarji itd., pozabili so žalostnih dni nekdanjosti; — pozabili so celó, kako je prišlo, da plemstvo je bilo primorano se umaknoti žilavejmu, čilejemu stanu. Elita srednjega stanu se je vrgla v naročje maliku po slatu hlepečemu, nevedno se je udala rokam najprejznim spekulacijam, — pa ni pazila na izbero sredstev, so-li postavno sposobna doseči tolikanj zaželeni cilj: dobiček.

Ecce deus! — pogled bogal! ki je po lakomnosti postavil na velik žrtvenik; pogled idola češčenega od prevelike množice ljudi, ki v ničesa ne verjame; ni v vsemogoče bitje, ni v čut humanitete, ni ljubavi, ni dobrodejstva, ni poštenosti. Razumeva-li ta ogromna množica, v čem li dostaja ljubezen do domovine? — do lastne obitelji, do prijateljev pristranih? — ko se porogljivo posmehava odnošajem, izvirajočim iz najlepše človeške kreposti: čisti. Razumeva-li ta svojat kraj se pravi činiti dobro zavoljo Boga, ali dobro za dobro? Ne! V nja jalovom duhu, pomanjkujočem vsakojakega nagiba dobrodejstva nahaja se le jedna samcata strast, ki človeka priganja, sili to skupino

iz krvi, ogrođa i mesa le do jednega smotra, kateremu se pravi: dobiček.

Naravno je, da je ta kup smradljive nesnage, ki sedaj omadeževa eksistencijo človeškega društva, le učinek slatega boga, ki se iz jedne v drugo Wertheimovko premešča: da je le rezultat opravkov, ki so načinjeni bili s pomočjo prevare, slepila, goljufije itd. mešetarjev nečastnih i brez vesti.

(Kenec prihodnjič).

Amerikanska pavla. V severno-amerikanskih državah so letos pridelali 7.100.000 bal pavle, 1.600.000 bal več, nego lansko leto; toliko pavle se še nikoli ni pridelalo.

Dunajska borsa

dne 15. julija.

Znotni drž. dolg v bankovcih	78 gld. 75 kr
Znotni drž. dolg v srebru	79 „ 50 „
Zlata renta	99 „ 25 „
5% avst. renta	93 „ 50 „
Delnice narodne banke	888 „ — „
Kreditne delnice	295 „ 30 „
London 10 lir sterlin	119 „ 95 „
Napoleon	9 „ 50 „
C. kr. cekini	5 „ 65 „
100 državnih mark	58 „ 50 „

Kraljica vsih lekov.

Deset let velikankega uspeha, čudodelne zdravilne moči, je ta lek dobro poznan ne le v cesarstvu avst.-oger. ampak tudi na inostranskem.

Jako po ceni, je znak dobrotelosti in pomoči v člo-

veškem trpljenju in se nahaja v kajžici ubožca, kakor tudi v palači velikega bogatstva.

Spremljevana po priporočbah najučnejših zdravnikov, in po neskončnem številu sprideval, se odlikuje zasluzno mej tolikimi zdravili, o katerih tako pohvalno govoré četrte strani časnikov.

Kraljica vsih lekov je *Frans'sche Esenz*, napravljena po *Gabrielu Piccolu*, lekarničarju v Ljubljani, kateremu se pošiljajo naročila, in katere se izvršujejo točno proti povzetju.

Gosp. G. Piccoli, lekarničar v Ljubljani.

Podpisani spričuje čisto resnico, da je tinktura *Frans'sche Esenz* spoštovanega gosp. Piccoli-a, lekarničarja v Ljubljani visoko obrabljena od mnogih bolnikov tudi drugih bližnjih far zaradi nje čudodelne in hitre pomoči in nenavadnega uspeha, tako sicer, da ga ni dneva, da ne bi prišel kak bolnik k njemu v Fianono in ga prosil, naj mu proda kako steklenico te čudodelne esence, katero on vedno ima pri rokah za svojo in rabo družine.

Fianona 3. oktobra 1882.

Anton Wlassich, župnik-kanonik.

Uže mnogo časa zdravim mnoge bolnezi z najboljšim uspehom le s čistili. Predpisujem tudi *Vašo Frans'sche Esenz*, katere razum nje znane uspešnosti, ima tudi prednost, da prouzročuje obilna izpraznenja brez da bi kaj dražila črevesje.

Trst v oktobru 1882.

Zaloga v Trstu v lekarnah: *Foraboschi* (Corso), *Leitenburg* (Piazza S. Giovanni in Giardino pubblico), *Prendini* (Palazzo Modello).

Dr. Pardo, praktični zdravnik.

DENARNICE

varne proti ognju in tatvini

Wiese et Co., fabrika denarnic.

DUNAJ. BUDAPEST. PRAG.

Zaloga: Dunaj, II., Unter Donaustrasse št. 25.

Fabrika: Dunaj, II., Pappenheimgasse št. 58. 12—8

Mirodilnica (drogerija)

G. B. ANGELI

s tovarno šopkov

odlikovana na kmetijsko-obrtniškeji razstavi v Trstu l. 1882.

Velika zaloga

barv mljetih na olje in naravnih, firnežev vsakovrstnih angleških, francoskih in domačih, povlaka amerikanska za čisti parkete, da se precej svetile, kakor tudi 12—7 barvenih firnežev za sobna tla.

Zastopstvo in zaloga imenitnega firneža za kočije od A. LEFRANC iz Pariza in Florence.

Stiskalnice za vino

10—2 (Prešanje.)

varne, kakor tudi za večje producente, kakor posebnosti. Poročstvo, spridevala nad 1000 uže oddanih tiskalnic. Narise in cenike na vsako prašanje brezplačno in franko.

Grozdne mline, najnovejše konstrukcije. Naročbe o pravem času zaželeno. Dunaj II. Praterstrasse 66. PH. MAYFARTH & Comp. Tovarna v Frankobrodu n. M.

Na znanje.

V tržaški okolici je na prodaj 300 veder domačega izvrstnega belega vina. Natančneje pové uredništvo »Edinosti.« 3—2.

Nagla in gotova pomoč za želodčne bolezni njih nastopke.

Ohranitev zdravja

je odvisna zgolj od ohranitve in pospeševanja dobrega prebavljanja, ker ta je glavni pogoj zdravja in telesnega in dušnega dobrega čutenja. Najbolj potrjena DOMACE ZDRAVILLO, prebavljanje vrediti, doseči primerno mešanje krvi, odpraviti pokvarjene nepravne krvne dele, to je uže več let sploh znani in priljubljeni

dr. ROSA življenski balsam.

Napravljen iz najboljših, zdravniško najkrepkejših zdravilnih zelišč, potrjen je posebno kakor gotova pomoč pri vseh slabostih prebavljanja, posebno pri prepadanju, po kislem dišečem riganju, napenjanju, bluvanju, pri bolečinah v telesu in želodcu, želodčnem krču, prenehanju žaledca z jedmi, zaželenju, krvnem navalu, hemoroidah, ženskib boleznih, boleznih v črevih, hipohondriji in melanholiji (veled slabega prebavljanja); on oživlja vso delatnost prebavljanja, dela zdrave in čiste kri in belne teke dobiva zopet poprejšno meš in zdravje. Vseled te izvrstne moči je postal gotovo in potrjeno ljudske domače zdravilo ter se sploh razširil.

I steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl. Na tisoče pohvalnih pisem lahko vsak pregleda. Pošilja se na frankirana pisma proti povzetju zneska na vso strani.

Gospod Fragner!

Jaz Vas prosim, da mi pošljete s pošto 10 steklenic dr. Rosa-vega življenskega balsama. Pri tej priliki Vam naznanjam, da je ta lek izvrsten, kajti uže 3 mesec od kar ga rabim, pa ne čutim več nobenih bolečin v želodcu, kateri me je bolel 10 let. Ozdravil je dalje ta lek moje soprogo, katere je bila bolana čez 10 let na jetrnih in vzdržuje zdaj tudi moje otroke pri najboljšem zdravju in jih varuje posebno mrzlice, ki je tukaj tako domača. — Sprejmite, gospodine zagotovilo mojega visocega spoštovanja, s katerim znanimjam

Kazimír Masaleki.

nadzornik železničnega podjetja v Aleksinacu u Srbiji.

Svarjenje!

Da se izogne neželjenim napakam, zato prosim vse p. b. g. naročnike, naj povodil izredno dr. Rosa življenski balsam iz lekarn B. Fragner-ja v Pragi shtavajo, kajti opazil sem, da so naročniki na več krajih dobili nenepravno zmes, ako so zahtevali samo življenski balsam, in se izredno dr. Rosovega življenskega balsama.

Pravi dr. Rosov življenski balsam

dobi se samo v glavni zalogi izdelalca B. Fragner-ja, lekarna v Trstnem orlu v Pragi, Ecker der Spornergasse Nr. 205—3.

V Trstu: P. Prendini, G. Foraboschi, Jak. Serravalle in Ed. von Leitenburg, lekarničarji.

V Gorici: G. Cristofolotti, lekarničar; G. R. Pantoni, lekarničar; R. Kärner, lekarničar; V Ogulji: Damasc d'Elia.

V Zagrebu: C. Arasin, lekarničar.

Vse lekarnarje v večji trgovini s materialnim blagom v Avstro-Ogerski imajo zalogo tega življenskega balsama.

Tam se tudi dobi:

Pražko domače mazilo

zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prva vnamejo, ali strdijo, pri belah vaskih vrst, pri tih, ga qufotokih, pri črvi v prstu in pri nohtanju, pri zlezah oteklinah, pri izmačenju, pri moraki (mrvi) kosti soper revmatične otekline in putiko, soper kronično vnetje v kolensih, rokah, v ledji če si kdo nogo spahne, soper kurja očesa in potne noge, pri raskapenih rokah, soper lišaja, soper otekline po piku mrčesov, soper tekoče rane, odprte noge, soper raka in vneto kožo ni boljšega zdravila, ko to mazilo.

Zaprte bule in otekline se hitro ozdravijo; ker pa ven teče, potegne mazilo v kratkem vso gnajico na-se, in rano ozdravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne saceči dokler ni vsa bolna gnajica ven potegnena. Tudi zabrani rasi: divjega mesa in obvaruje pred anetom (črnim prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo pospeši. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti potem se le s mazilo nanje prepleti. 15—8

Skatljice se dobode po 25 in 35 k.

Balsam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanejaljiveše sredstvo znano, odstrani naglušnost in po njem se dobi tudi popolno uže zgubljeni sluh. 1 sklenica 1 gld. n. v.